

Bijlage 8 – Duurzaamheidsambities en uitwerking ambitieweb

Duurzaamheidsambities

De Rijksoverheid wil werken aan duurzaam economisch herstel, de gevolgen van klimaatverandering aanpakken, de ontwikkeling naar een circulaire economie versnellen, arbeidsomstandigheden verbeteren en baankansen creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor maakt de Rijksoverheid nationaal beleid. Ook de eigen bedrijfsvoering en inkoop ziet de Rijksoverheid als krachtig instrument om de verduurzaming van Nederland te bevorderen. De visie, doelen en wijze waarop de Rijksoverheid bedrijfsvoering en inkoop hiervoor inzet, zijn voor een belangrijk deel vastgelegd in het Klimaatakkoord en de door de Ministerraad vastgestelde inkoopstrategie Inkopen met Impact¹. Die leidende doelen zijn:

- Klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030 (thema's klimaat, energie, mobiliteit);
- 50% minder primair grondstoffengebruik realiseren in 2030 en volledig circulair zijn in 2050 (thema circulair);
- Arbeidsparticipatie stimuleren, onder meer door het creëren van 5000 participatiebanen (thema social return);
- Internationale productieketens verduurzamen door middel van het voorkomen of aanpakken van misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu (thema internationale sociale voorwaarden);
- Innovaties stimuleren onder meer door op te treden als launching customer (thema innovatie).

Ambitieweb

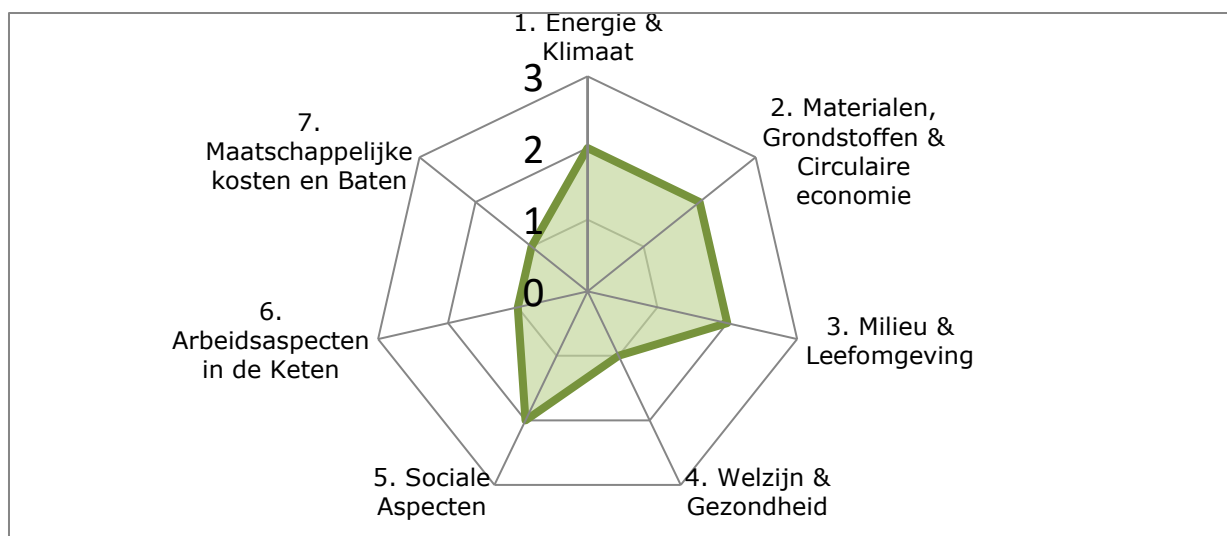
Het Ambitieweb is een tool om gestructureerd stil te staan bij de mogelijkheden om binnen een inkooptraject maatschappelijke waarde te creëren. Het Ambitieweb is in de basis een eenvoudige aanpak, die de doelen van een organisatie of een project/contract in één oogopslag inzichtelijk maakt. Daarmee helpt het:

- de opgave te structureren;
- impact te identificeren;
- doelen transparant(er) en meetbaar te maken;
- de dialoog te ondersteunen;
- focus aan te brengen in het inkoopproces.

Het Ambitieweb kent 4 ambitieniveaus, oplopend van 0 tot 3

- Ambitieniveau 0: Geen duurzaamheidsambities of duurzaamheidsthema is niet relevant.
- Ambitieniveau 1: Behalen van minimale duurzaamheidsprestatie.
- Ambitieniveau 2: Bereiken van significante duurzaamheidswinst.
- Ambitieniveau 3: Maximale inzet om het meest haalbare te bereiken.

Het Ambitieweb bestaat uit 7 thema's. In onderstaande afbeelding is af te lezen op welk niveau de Aanbestedende dienst de ambitie bepaalt voor deze aanbesteding om zo bij te dragen aan het realiseren van maatschappelijke waarde. Hoe hoger de score des te groter de Aanbestedende dienst verwacht impact te kunnen realiseren met de aanbesteding op dit thema.

Hieronder volgt een korte toelichting per thema.

1. Energie en Klimaat

Het thema Energie & Klimaat heeft betrekking op al het energiegebruik en de GHG₁-emissies die gepaard gaan met de ingekochte producten en diensten. Voor geleverde producten gaat het om de hele levenscyclus, van productie tot en met afbraak, sloop en afvalverwerking en/of hergebruik. En om het energiegebruik tijdens de levensduur, in de operationele of gebruiksfase. Vooral voor (elektrische) installaties en apparaten is de gebruiksfase belangrijk, vaak is het totale energiegebruik tijdens deze fase vele malen groter dan die van productie, transport en ontmanteling/ afbraak. Bij geleverde diensten is vooral te denken aan energie en CO₂ bij transport en reizen, energiegebruik van de dienstleverancier (duurzame bedrijfsvoering in de tweede orde) en gedrag van de dienstverlenende medewerkers (bijvoorbeeld zuinig rijden, niet nodige verlichting uitdoen).

2. Materialen, Grondstoffen en Circulaire economie

Het thema Circulariteit, Materialen, Grondstoffen en Biobased gaat over het minimaliseren van materiaalgebruik, negatieve milieueffecten en levensduur. Een belangrijke pijler die hier invulling aan geeft is het onderwerp 'circulaire economie'. Er valt te denken aan materialen voor meubilair en kantoorartikelen, materialen en grondstoffen voor (onderdelen van) apparaten, aan verpakkingsmaterialen, tijdelijke scheidingswanden, bouwmaterialen voor vastgoed, voedingsmiddelen, afvalverwerking, kleding van medewerkers.

3. Milieu en Leefomgeving

Het thema Milieu & Leefomgeving gaat om het zo min mogelijk belasten van het milieu (op globaal niveau) en de leefomgeving van mens en dier (op globaal en op lokaal niveau), om het natuurlijk kapitaal zoveel mogelijk in stand te houden. Het gaat dan om de milieueffecten die gepaard gaan met leveranties en/of diensten binnen het contract. In het kader van bedrijfsvoering zijn vooral water, natuur (biodiversiteit) en ruimtegebruik relevante thema's. Lucht (voorkomen van luchtverontreiniging) en grondstoffengebruik komen onder andere thema's van het Ambitieweb al aan de orde.

Natuurlijk kapitaal is de voorraad aan natuurlijke hulpbronnen die samen een stroom aan voordelen voor mensen opleveren, ook wel 'diensten' genoemd. De term is geïntroduceerd om wat de natuur levert op waarde te schatten. Een waarde groter dan de opbrengst uit winnen en bewerken van voorraden; het gaat ook om waarden van de overige diensten en verdisconteren van schadelijk gebruik. Voorbeelden zijn levering van hout, vezels, voedsel (productiediensten), het filteren van drinkwater in een waterwingebied en bestuiving door bijen (regulerende diensten), recreatie en toerisme in natuurgebieden.

4. Welzijn & Gezondheid

Het Thema Welzijn & Gezondheid heeft betrekking op de (fysieke en mentale) gezondheid en veiligheid van de (eigen) medewerkers, (toekomstig) gebruikers en externen en dienstverleners op locatie bij de Aanbestedende dienst, ten gevolge van diensten, leveranties en producten binnen een contract. Dit valt onder te verdelen in gezondheidsbescherming (o.a. lucht, geluid en licht), het voorkomen van hinder en overlast en het waarborgen van de veiligheid. De bronaanpak is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Door gebouwen, diensten en processen zo in te richten dat een positieve bijdrage geleverd kan worden aan het welzijn van medewerkers, kan er meerwaarde worden behaald. Bijvoorbeeld door gezonde voeding en beweging te stimuleren.

5. Sociale aspecten

Het thema Sociale aspecten heeft betrekking op de inzet van medewerkers met een arbeidsbeperking en van met een vergrote afstand tot de arbeidsmarkt (ook wel: Social Return on Investment) Conform de toelichting op de website van PIANOo is Social Return on Investment (SROI) de aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Leveranciers worden gestimuleerd of verplicht om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te betrekken bij de uitvoering van de opdracht. Daarnaast is sociaal ondernemerschap geschaard onder het thema.

Per 1 januari 2018 is het nieuwe Social Return beleid 'Maatwerk voor mensen' voor het Rijk in werking getreden. Deze nieuwe aanpak biedt *meer* ruimte en kansen voor *meer* sociale impact. Kijk voor meer informatie op: www.maatwerkvoormensen.nl of op PIANOo de brochure (mei 2018) : <https://www.pianoo.nl/nl/brochure-maatwerk-voor-mensen>

6. Arbeidsaspecten in de keten (ISV) en bevordering MKB

Het thema Arbeidsaspecten in de keten (ISV) en bevordering MKB in de keten gaat over de (internationale) arbeidsomstandigheden in de keten van alle geleverde producten en diensten ten behoeve van het contract. Zoals het tegengaan van dwangarbeid, slavernij, kinderarbeid en discriminatie. Het toepassen van de internationale sociale voorwaarden bij leveringen en diensten draagt bij aan het uitbannen van misstanden in de inkoopketen. Het zorgt voor bewustwording en stimuleert leveranciers om omstandigheden in hun keten te verbeteren. Daarnaast is onder dit thema het bevorderen van het midden- en kleinbedrijf (MKB) geschaard.

7. Maatschappelijke kosten en baten

Het thema Maatschappelijke kosten en Baten vertegenwoordigt de derde 'P' in de duurzaamheidsbalans: Profit, of ook wel Prosperity (welvarendheid) genoemd. Het thema heeft betrekking op alle maatschappelijke kosten en opbrengsten (waarde) die samenhangen met een contract. Het gaat dan niet alleen om de directe (aanschaf)kosten, maar ook de kosten over de levensduur van een product. En om de maatschappelijke kosten (indirecte kosten, bijvoorbeeld milieukosten) en de opbrengsten die gepaard gaan met leveranties of diensten. Het maatschappelijk verantwoorden van bedrijfsvoeringskosten van het Rijk vraagt om een goede afweging van alle kosten en baten op de lange termijn.